

Päite maastikukaitseala kaitsekorralduskava

SISUKORD

1. Sissejuhatus	3
2. Üldandmed	3
2.1. Kaitseala moodustamine ja eesmärk	3
2.2. Asukoht ja tsoneering	3
2.3. Looduslikud tingimused	4
2.4. Sotsiaalmajanduslik keskkond ja huvigrupid	4
3. Väärtused	5
3.1. Maastikulised väärtused	5
Niidud	8
3.2. Elupaigatüübid	8
3.3. Elustik	9
3.3.1. Soontaimed	9
3.3.2. Samblad ja samblikud	9
3.4. Teaduslikud väärtused (inventuurid ja seire)	10
3.5. Puhkemajanduslikud ja loodushariduslikud väärtused	10
3.6. Kaitseala kaitseväärtuste koondtabel	12
4. Tegevuskava	13
4.1. Inventuurid, seired, uuringud	13
4.1.1. Kaitsekorra tulemuslikkuse hindamine	13
4.1.2. Külastuskoormuse ja -mõju järgimine	13
4.2. Hooldus- ja taastamistegevused	13
4.2.1. Maastike ja pool-looduslike koosluste hooldustegevused	13
4.2.2. Vaadete avamine	13
4.3. Loodusõppe- ja puhkemajanduslikud tegevused	13
4.3.1. Puhkemajanduse korraldamine	13
4.3.2. Infotahvlid	13
4.4. Kaitseala tähistamine	14
4.5. Valitsemine ja järelevalve	14
4.5.1. Kaitseala valitsemine	14
4.5.2. Järelevalve	14
4.5.3. Maaküsimused	14
4.5.4. Kaitseala väärtuste teadvustamine, teabe jagamine	14
4.5.5. Kaitse-eeskirja täiendamine	14
4.5.6. Kava uuendamine	15
5. Tulemuslikkuse hindamine	18
Lisa 1. Päite maastikukaitseala kaitse-eeskiri	20
Lisa 2. Kaardid	23

1. Sissejuhatus

Vastavalt looduskaitseaduse (RT I 2004, 38, 258; 2009, 53, 359) § 25 on kaitsekorralduskava hoiualade ja kaitsealade alapõhise kaitse korraldamise aluseks ning sisaldab: 1) kaitseala mõjutavaid olulisi keskkonnategureid ja nende mõju loodusobjektile; 2) kaitse eesmärged ja nende saavutamiseks vajalikke töid, sealjuures hinnates ka tööde tegemise eelisjärjestust, ajakava ning mahtu; ning 3) kava elluviimise hinnangulist eelarvet. Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise aluseks on keskkonnaministri 20. oktoobri 2009. a määrus nr 60 "Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine".

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaamet. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti kodulehel.

Käesoleva Päite maastikukaitseala (kaitseala) kaitsekorralduskava (edaspidi kava) eesmärk on:

- määrata kaitseala kaitsekorralduslikud juhised järgmiseks 10 aastaks (kaitsekorraldusperiood);
- anda alus tegevuste eelisjärjestamise ja tegevusplaani koostamise jaoks;
- tagada kaitseala majandamise ja kaitsekorralduse jätkusuutlikkus;
- luua alusdokument kaitseala kaitsekorralduslike tegevuste rahastamiseks

Kaitsekorralduskava koostamisel juhendatakse Eesti Vabariigi kehtivast seadusandlusest ja Kaitsekorralduskava koostamise juhendist (2010).

Kava koostas 2006. aastal Silvia Pihu, 2010. aastal täiendas kava ja tegi ajakohaseid muudatusi Keskkonnaameti Viru regiooni kaitse planeerimise spetsialist Triin Amos. Kaitsekorralduskava oli huvigruppidele tutvumiseks ja kommenteerimiseks üleval Keskkonnaameti kodulehel 11.-25. juunini 2010. a. Selle aja jooksul kavale vastuväiteid ega ettepanekuid ei esitatud.

2. Üldandmed

2.1. Kaitseala moodustamine ja eesmärk

Päite maastikukaitseala moodustati ja kaitse-eeskiri ning välispiiri kirjeldus kinnitati Vabariigi Valitsuse 21. juuli 2005. aasta määrusega nr 195 (lisa 2). Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. aasta korralduse nr 615-k (Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri) lisa 1 punkti 2 alapunktist 333 asub kaitseala Päite loodusalal (EE0070123). Kaitseala valitsejaks on Keskkonnaamet.

Päite maastikukaitseala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisa elupaigatüüpide – rusukallete ja jäärakute metsade (9180*) ja lubjakivipaljandite (8210) – kaitse.

2.2. Asukoht ja tsoneering

Päite maastikukaitseala pindalaga **128,1** ha asub Ida-Viru maakonnas Toila vallas Pühajõe, Voka, Konju, Vaivina ja Päite külas (vt lisa 2, kaart 1 ja 2).

Kaitseala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele **kaheks sihtkaitsevööndiks** – **Voka** (kahes lahustükis, 43,7 ha) ja **Konju** (34,6 ha) – ning **üheks piiranguvööndiks** – **Päite** (49,8 ha). Maastikukaitseala asukoht ja tsoneering on esitatud lisas 2.

Edaspidi on käesolevas kavas kasutatud lühendeid: skv - sihtkaitsevöönd, pv – piiranguvöönd, MKA – maastikukaitseala, KA – Keskkonnaamet, RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus, MTÜ – mittetulundusühing, KOV – kohalik omavalitsus, EMÜ – Eesti Maaülikool, KKI – Keskkonnainspeksioon, JRO – jätkuvalt riigi omandis olev maa.

2.3. Looduslikud tingimused

Päite maastikukaitseala kuulub kahte maastikurajooni, Põhja-Eesti rannikumadalikule ja Viru lavamaale.

Põhja-Eesti rannikumadalik võtab enda alla kitsa maariba mere ja Põhja-Eesti paekalda ehk Balti klindi vahel. Sellesse rajooni kuulub Voka sihtkaitsevöönd. Rannajoon on võrdlemisi vähe liigestatud.

Rannikumadaliku meresetetele on kujunenud väheproduktiivsed liiv- või rähkmullad, kuid klindialustel ruskalletel on mullad kõrgema huumuse- ja toitainesisaldusega ning hea veevarustusega, mistõttu kasvavad siin liigirikkad laialehised metsad.

Viru lavamaa hõlmab Harju-Viru lubjakiviplateo idaosa Põhja-Eesti rannikumadaliku ja Alutaguse vahel. Sellesse rajooni kuulub Konju sihtkaitsevöönd ja Päite piiranguvöönd. Paasaluspõhi ulatub siin maapinna lähedale, ent on enamasti kaetud 1-2 m paksuse pinnakattega, milleks on lubjarikas rähkne moreen. Levinud on karbonaatsed rähkmullad ning mitmesugustel gleistunud mullad. Suvel aktiivse vegetatsiooni perioodil esineb siin niiskuse defitsiit, sest lubjakivid on lõhelised ja lasevad vett kergesti läbi.

Suurimaks looduslikuks pinnavormiks on siin Viru lavamaa põhjaservaks olev **Balti e Põhja-Eesti klint**. Jalamilt alates paljanduvad siin Kambriumi ajastu liivakivid ja sinisavi, millele kõrgemal järgnevad Ordoviitsiumi ajastul tekkinud fosforiiti sisaldav oobolusliivakivi, radioaktiivne diktüoneemakilt ja glaukoniitliivakivi ning panga ülemises osas ja pervel mitmesugused lubjakivid.

Suuremaid veekogusid kaitseala territooriumil ei asu. Konju skv-s suubub merre Voka (Vasavere) jõgi.

Geobotaanilise rajoneeringu järgi kuulub kaitseala Põhja-Eesti rannikuvööndi aruniitude rajooni, sealhulgas klindi allrajooni (Laasimer, 1958).

2.4. Sotsiaalmajanduslik keskkond ja huvigrupid

55,5% (71,02 ha) kaitsealast hõlmavad eramaad, ülejäänud on kinnistamata maad (vt lisa 2, kaart 4). Riigimetsa kaitsealal ei leidu. Eramaaomandid, mis ulatuvad kaitseala erinevatesse vöönditesse, on toodud tabelis 1. Majapidamisi kaitseala territooriumil ei asu. Maaomanikud huvituvad otseselt tulu saamisest maa kasutamise ja metsade majandamise teel. Piiranguid kompenseerib 100% maamaksusoodustus sihtkaitsevööndis, piiranguvööndis on säästlik majandamine ja turismimajanduse arendamise lubatud. Alal asuvatele kultuurrohumaadele on võimalik taotleda PRIA kaudu Natura 2000 alal asuva põllumaa toetust. Metsaaladele saab SA Erametsakeskuse vahendusel taotleda Natura 2000 alal asuva erametsamaa toetust.

Tabel 1. Katastriüksused kaitsealal (seisuga 12.04.2010)

Nimetus	Tunnus	Pindala kaitsealal/ha	Üldpindala/ha
<i>Voka skv</i>			
Üleöö	80201:001:0167	1,55	8,63
Tagavälja	80201:001:0392	3,12	18,47
Kalda	80201:001:0179	0,44	7,27
Pargi	80201:001:0118	3,27	7,18

Telliskivitehase	80201:002:0203	1,60	3,33
Kalda	80201:001:0338	0,67	11,71
JRO		33,05	
Konju skv			
Telliskivitehase	80201:002:0203	2,21	3,33
Kivi	80201:002:0205	0,93	5,99
Rannavarju	80201:002:0099	2,15	4,94
Teeääre	80201:002:0097	2,33	3,05
Männiku	80201:002:0238	6,28	28,55
Mereääre	80201:002:0313	5,33	20,21
JRO		15,37	
Päite pv			
Kuusikukelo 1	80201:002:0225	0,31	0,31
Merekalda	80201:002:0255	5,07	5,07
Mereline	80201:002:0171	2,93	2,93
Tearu	80201:002:0078	5,18	5,18
Pähkellepiku	80201:002:0247	4,36	4,36
Porgandipanga	80201:002:0218	8,95	8,95
Lageda	80201:002:0412	2,76	2,76
Vaate	80201:002:0335	0,14	0,14
Niine	80201:002:0094	2,85	2,85
Ojapere	80201:002:0287	3,11	3,11
Lepiku	80201:002:0190	4,32	4,32
Kraavinurga	80201:002:0277	1,16	1,16
JRO		8,66	

Huvigruppide ja mõjutajate hulka kuuluvad ka Konju külas asuva suvilakooperatiivi maaomanikud, kelle suvilad paiknevad vahetult kaitseala naabruses, ning teised maaomanikud, kelle maaomandus lõpeb klindi servaga. Viimaste huviks on peamiselt klindi peal asuvate kultuurrohumaade hooldamine, mis on kooskõlas ka ala kaitse-eesmärkidega. Voka klindilahe piirkonnas asuv rannariba (Künnapõhja rand) ja Konju skv metsad on kohalike külade elanikele sageli külastatav puhkekoht. Vaate ja Pähkellepiku maaüksuste omanikud on huvitatud turismile suunatud infrastruktuuride arendamisest rahvusvahelise matkaraja E9 rajamise raames.

Lisaks kohalikele elanikele on huvigrupiks ka ala külastatavad turistid. Nende jaoks rajatised (parklad, matkarajad, vaateplatvormid jm) puuduvad, kuid kaitsealast 10 km läänes asub Ontika MKA, mis on turismile suunatud ja klindi eksponeerimisega seotud infrastruktuuriga hästi varustatud. Päite MKA ei ole turismiobjektina laialt tuntud, mistõttu siia satuvad eelkõige pangamaastiku looduslikku ilmet hindavad loodusturistid, kelle jaoks rajatiste puudumine pigem tõstab ala väärtust.

RMK hallatavaid maid kaitsealal ei leidu, kuid vastavalt keskkonnaministri 3. juuni 2004. a määrusele nr 65 ([RTL 2004, 78, 1255](#), [RTL 2009, 11,131](#)) korraldab RMK alates 2009. aastast kaitseala tähistamist. Samuti korraldab RMK infotahvlite paigaldamist ja muid külastusega seotud tegevusi.

Teadlastest pakub ala huvi eelkõige geoloogidele (TTÜ Geoloogia Instituut, Eesti Geoloogiakeskus). Voka klindilahe piirkonna setete uurimisega on seotud mitmed teadusprojektid (vt p 3.4.).

3. Väärtused

3.1. Maastikulised väärtused

Klint

Põhja-Eesti klint on maailmas ainus nii ulatuslik, erakordselt rikkaliku ja hästi säilinud faunat sisaldavate Kambriumi ja Ordoviitsiumi kivimite paljand, kus saab jälgida varase Paleosoikumi kivimkihtide peaaegu täielikku läbilõiget - seega Maa geoloogilist ajalugu umbes 100 miljoni aasta vältel. Põhja-Eesti klindil paljanduvad kivimid jäävad vanusevahemikku 540–460 miljonit aastat. Klindil on suur väärtus nii geoloogilise objektina kui ka silmapaistva maastikuelemendina. Põhja-Eesti klint on valitud Eesti loodusmaastike sümboliks ja geoloogiliseks loodusemälestiseks ehk geotoobiks. Kõige paremini on klint säilinud just Saka–Ontika–Toila–Sillamäe–Utria kohal (Arold, 2005), kus asub ka Päite maastikukaitseala.

Kaitseala Voka sihtkaitsevööndis asuvad Pühajõe pank ja Päite pank.

Pühajõe pank kulgeb kaitseala lääneosas u 3 km ulatuses ühtse järsakuna Toilast Voka klindilaheni. Panga kõrgus on 42–46 m üle merepinna. Pühajõe pank on Ontika panga tüüpi: ülaosa moodustab Kesk-Ordoviitsiumi lubjakividest ja allpool Alam-Ordoviitsiumi liivakividest püstloodne sein, millele allpool järgneb Kambriumi liivakivi ja sinisavi. Klindiastangu jalamil paljanduva sinisavi puhul on tegu maailma vanima saviga, kuid paljandi alumine osa on sageli kaetud rusukaldega, mille paksus võib ulatuda üle 5 meetri.

Voka ja Sillamäe vahel asuv 4,7 km pikkune Päite pank ei erine põhimõtteliselt Pühajõe pangast. Selle kõrguseks on mõõdetud kuni 41 m. Mõlema panga kaugus merest on ca 50 m, ka 50-70 m laiune rusukalle on endiselt olemas. Siin on rannal mitmel pool näha suuri kivimlokke, mis on aja jooksul libisenud klindi jalamilt mere äärde. Kaitseala idapiiril, enne Sõtke klindilahte, suubub väikese joana merre Ukuoja. Päite pank on suhteliselt vähetuntud ja ei ole massiliselt külastatav, kuid on tegelikult üks Eesti vaatamisväärsmaid oma kolmnurksete eendite ja ilusate vaadetega.

Kaitse-eesmärk

Klindi kaitse-eesmärk on selle seisundi ja esteetilise ilme säilitamine üksnes looduslikuna nii Pühajõe kui Päite panga ulatuses.

Mõjutegurid

Otseselt klinti kahjustavad inimtekkelised ohutegurid puuduvad. Pangaseina ülaserva murenemist ja varinguid soodustab pangaseinast omavoliline üles ronimine ekstreemturismi harrastajate poolt ning taimestiku ja rohukamara äratallamine külastajate poolt. Siiski on need tegurid juhuslikud ja pigem väikese tähtsusega, sest Päite MKA klint pole praegu massiliselt külastatav turismiobjekt. Klindi esteetilist väärtust võib rikkuda maastikku sobimatu turismile suunatud ehitustegevus kogu panga ulatuses, kui sellega kaasneb panga looduslikkuse rikkumine, pinnase ning panga osade ärakanne ning lagunemise süvenemine. Voka skv idapoolses osas Vaate maaüksusel asub vana piirivalverajatis, mille omanikul on plaan rekonstrueerida sellest vaatetorn-puhkeobjekt. Probleemiks on olmeprahi ja ehitusjätmete allalooimise panga servalt (eelkõige kaitseala läänepoolses osas Toila asula lähedal).

Vajalikud tegevused

Turismirajatiste planeerimine peab toimuma koostöös kaitseala valitsejaga ja need tuleb rajada nii, et vältida klindi kahjustamist ja selle esteetilise väärtuse rikkumist. Külastuskoormust ja –mõju tuleb jälgida ja panga serval külastajate hulga suurenemisel paigaldada panga serval käimist keelustavad märgid. Vajalik on maastikuilmet rikkuvate prahihunnikute koristamine panga alt.

Klindilaht

Konju sihtkaitsevööndisse, kahe panga vahelisele alale, Voka aleviku kohale jääb Voka klindilaht. Mere poolt ääristab klindilahte 2,2 km pikkuselt u 22 m kõrgune pudedatesse kihilistesse Kvaternaari setetesse murrutatud astang. Seda astangut purustab meri tormide ajal, mistõttu alati värskes paljandis on hästi näha klindilahte täitvate jääjärvetekkeliste setete rõhtne kihilisuus. Klindilahte suubub omakorda kanjonilaadne, kitsas ja sügav mattunud ürgorg, mis on enam kui 160 m paksuselt täidetud setetega. Moodsaimate uuringute järgi ulatub setete vanus, mida senini arvati pärinevat viimasest jääajast, 115 000-31 000 aasta vanuseni (Molodkov, Bolihhovskaja, Ploom 2007). Sedavõrd pika aja vältel tekkinud settekihid on äärmiselt haruldased nii Baltikumis kui ka Eestis, mistõttu on klindilahel oluline teaduslik väärtus. Klindilahe lääneserval suubub merre väike Voka jõgi, moodustades suudmes 30 m sügavuse sälkoru. Kuna Kvaternaari setted on hästi uuristatavad, asub klindilahe piirkonnas palju sügavaid järsuservalisi uhteorge.

Kaitse-eesmärk

Klindilahe ja Konju skv kaitse-eesmärgiks on sälkorgudest liigestatud rannikuala maastikuilme säilitamine.

Mõjutegurid

Rannaäärset murrutusastangut kahjustab sealt üles ronimine ja tallamine, mis on probleemiks eelkõige Voka jõe suudme lähistel. Tormide ajal ulatub meri astangu ja selle looduslik ilme astangu alumises osas osaliselt taastub. Maastikku ja uhteorgude nõlvu kahjustab oluliselt ATVdega sõitmine mööda orge kulgevaid jalgradu.

Vajalikud tegevused

Konju sihtkaitsevööndi radadele tuleb paigaldada ATVga sõitmist keelustavad sildid, alale sisenevatele pinnasteedele paigaldada sissesõidukeelu märgid. Külastuskoormust tuleb jälgida ja probleemide süvenemisel paigaldada pinnasteedele tõkkepuud. Voka jõe suudme lähedal tuleb tegeleda prahi koristamisega ja paigaldada prahi loopimist keelustavad sildid. Voka klindilaht ja sellega seotud maastikuelemendid nagu mereäärne murrutusastang ja uhtorud tuleb lisada kaitse-eesmärgina ka ala kaitse-eeskirja (p 4.5.5.). Kaitse-eeskirja praegu kehtivas versioonis väärtustatakse kaitse-eesmärgiks oleva maastikuelemendina vaid klinti.

Metsad

2009. aastal viis Metsaruum OÜ kaitsealal läbi metsainventuuri ja koostati metsakorralduskava.

Metsamaa pindala on 69,7 ha millest lagedad alad hõlmavad 1,9 ha (2,7 %), selgusetad alad 0,4 ha (0,6 %) ning puistud 67,4 ha, millest omakorda hall-lepikud hõlmavad 46,2 ha (68,5 %), männikud 13,8 ha (20,5 %), jalakapuistud 6,4 ha (9,5 %), kuusikud 0,5 ha (0,7 %), kaasikud 0,4 ha (0,6 %), ja haavikud 0,1 ha (0,1%) Pindalaliselt on noorendikke 1,5 ha (2,2 %), keskealisi metsi 18,5 ha (26,5 %), valmivaid metsi 6 ha (8,6%) ja küpseid metsi 41,4 ha (59,4%). Kasvava metsa tagavara on 9405 tm, ehk keskmiselt 135 tm/ha. Metsade aastane juurdekasv on 322 tm ning keskmine aastane juurdekasv hektari kohta 4,8 tm (Metsaruum OÜ, 2009).

Voka sihtkaitsevööndis leidub metsa ühtlase ribana nii Pühajõe kui Päite klindi ja mere vahelisel alal. Siinsed metsad on loodusdirektiivi klassifikatsiooni järgi pangametsad. Eesti klassifikatsiooni järgi kuuluvad need salumetsade tüübirühma kuukressi kasvukohatüüpi (1.1.6.3.; Paal, 1997). Voka skv-s on metsi 37 ha-l, sellest 9 ha on eraomanduses, ülejäänud metsad asuvad JRO maal.

Siinsete metsade kaitse-eesmärgiks on metsade areng üksnes loodusliku protsessina (vt p 3.2).

Konju sihtkaitsevööndis Voka klindilahe piirkonnas pangametsa ei ole, seal on murrutusastang otse mere ääres. Astangu peal kasvavad sega- ja okasmetsad võiks lugeda

laanemetsade (1.1.4.; Paal, 1997) tüübirühma kuuluvaks, puurindes esinevad mänd, kuusk, haab, kask, hall lepp. Voka jõe kallastel esineb salumetsa, mille puurindes esineb lisaks jalakale ja hallile lepale ka vahtrat. Konju skv vööndi idaosas on tegmist väga viljakate küpsete hall-lepikutega. Konju skv-s asuvad metsad elupaigatüüpi ei kuulu. Nende vanus ei ületa 80 aastat, samuti on metsas palju radu ning kogu piirkond on sageli külastatav Voka ja Konju külade elanike poolt. Pideva inimõju tõttu on metsade looduslikku arengut loodusdirektiivi elupaigatüübi kriteeriumitele vastavaks raske prognoosida.

Konju skv metsade kaitse-eesmärgiks on kasvukohatüübile iseloomuliku liigikoosseisu säilitamine. Metsakorralduskavaga (Metsaruum OÜ, 2009) siia metsamajanduslikke töid planeeritud ei ole.

Mõjuteguriteks on intensiivne külastamine – tallamine, prahistamine, lõkke tegemine, ATVdega sõitmine radadel jm.

Vajalikud tegevused on järelevalve, prahi koristamine, mootorsõidukitele liikumise keelu kehtestamine.

Niidud

Niidukooslusi leidub Päite panga peal piiranguvööndis kokku 40 ha, tegemist on peamiselt aru- ja looniitudega, mis on kohati olnud ilmselt põllu- või karjamaad ja nüüd kultuuriniiduilmelised, kohati looduslikus osas ka võsastunud. Niitudel ei ole väga kõrget looduskaitse väärtust, kuid need on olulised maastikuilme kujundajatena. Riikliku Looduskaitsekeskuse tellimisel viidi 2006. a läbi Ida-Virumaa pool-looduslike niitude täiendav inventuur, mis sisaldab nii niitude looduskaitse hinnanuid kui soovitusi majandamiseks. Pool-looduslike koosluste kriteeriumitele vastas Päite pv keskosas Pähkellepiku maaüksusel asuv 5 ha suurune niiduala, kuid loodusdirektiivi elupaigatüüpidele vastavaid niidukooslusi siin ei leidunud. 25,33 ha piiranguvööndi niitudest on registreeritud PRIA põllumassiivide registris ja neid hooldatakse regulaarselt. Hooldamiseks on võimalik taotleda Natura 2000 alal asuva põllumajandusmaa kohta antavat toetust, mis 2010. aastal on 502 krooni/ha.

Kaitse-eesmärgiks on pangapealse avatud maastikuilme säilitamine Päite piiranguvööndis vähemalt 25 ha ulatuses.

Mõjutegurid on niitude võsastumine hoolduse puudumisel, võimalik maastikuilme ja esteetilise väärtuse kahjustamine sobimatu ja planeerimata ehitustegevuse ja puhkemajandusliku arendustegevuse teel, suure külastuskoormusega kaasnev mahaloobitava prügi hulga ja tallamiskoormuse kasv.

Vajalikud tegevused. Pool-looduslike rohumaade regulaarne hooldamine, külastuskoormuse ja –mõju jälgimine, turismiobjektide rajamine koostöös kaitseala valitsejaga.

3.2. Elupaigatüübid

Natura elupaigad on inventeeritud 2000-2006 aastal Keskkonnaministeeriumi (KeM) tellimisel. Elupaigatüübid on esitatud lisa 2, kaardil 4.

Lubjakivipaljandite koos nende lõheded kasvava taimestuga (8210) tüüpi kuuluvad nii Pühajõe kui Päite pank. Paljandeid leidub kaitsealal 7,7 km ulatuses, kokku 2,5 ha-l. Natura 2000 standardandmebaasi järgi on siinsed pankrannad märgitud elupaigatüüpi 1230 (merele avatud taimestunud pankrannad). Siiski tuleb nii Pühajõe kui Päite panka lugeda elupaigatüüpi 8210 kuuluvaks. Loodusdirektiivi elupaigatüübi merele avatud pankrandadest (1230), millesse kuuluvad merelainete otsese mõju piirkonnas asuvad pangad, eristab käesoleva tüübi kaljujärsakuid see, et viimased ei paikne rannikul lainetuse otsese mõju piirkonnas. Päite MKAl laiub rannajoone ja panga vahel enamasti 50-70 m laiune rusukalde- ja metsariba. Vaid üksikutes lõikudes metsariba puudub, kuid ka seal ei ulatu lained enamasti klindiseinani.

Kaitse-eesmärgiks on panga säilitamine looduslikus seisundis kogu Voka skv ulatuses. Elupaigatüübi looduslikku seisundit mõjutavad tegurid ja nende leevendamiseks vajalikud tegevused on siin samad, mis klindil kui maastikuelemendil tervikuna ja need on kirjeldatud eespool, p 3.1.

Tilio-Acerion-kooslustega nõlvade, rusunõlvade ja jäärakute metsad (9180*) kasvavad Voka skv-s nii Pühajõe kui Päite panga all 40-70 m laiuse ribana kokku 37 ha suurusel alal. Rusukaldel toimivad pidevad elupaika kujundavad tegurid (maapinna suur kallakus, maalihked, pidevalt mulla pinnale lisanduv lubjakivi, läbivoolav põhjavesi), mistõttu pangaalused metsad on suuremalt jaolt varingujärgse suktsessiooni algjärgus. Päite panga all Sillamäe poolses osas on tegemist primitiivsetele, varingu tagajärjel tekkinud madalama boniteediga muldadele kujunenud hall-lepikutega, mille mõõtmed ja vanus ei olnud märkimisväärsed. Sageli toimivate maalihete tagajärjel on puud viltu. Üksikutes kohtades Pühajõe panga all on mets hilisemas suktsessioonijärgus ja tegemist on tüüpiliste kooslustega, kus domineerivad jalakas ja/või künnapuu, lisaks esinevad hall lepp ja raagremmelgas. III kategooria kaitsealused liigid künnapuu ja kasvukoha tüüpilik kuukress kasvavad samuti vaid Pühajõe panga aluses metsas.

Kaitse-eesmärgiks on pangametsa säilitamine üksnes looduslikus seisundis kogu Voka skv ulatuses 37 hektaril.

Ohuteguriteks on risustamine, panga servalt olmeprahi ja ehitusprahi allalooimine. Pangalt otse alla ei pääse, seetõttu ei ole siinsed pangametsad külastatav koht ja hetkel ei ole külastamisest tingitud mõjurid kõige olulisemad.

Vajalikud tegevused. Pangametsade külastuskoormust ja -mõju tuleb jälgida. Matkaraja E9 rajamine peab toimuma koostöös kaitseala valitsejaga, nii et matkarada ei läbiks kõige väärtuslikumaid metsaosi. Prahi koristamine.

3.3. Elustik

3.3.1. Soontaimed

2009. aastal viidi Päite maastikukaitsealal läbi taimestiku ja taimkatte inventuur (Paal, Rajandu 2009), mille käigus registreeriti alal kokku 199 liiki soontaimi. Inventuuri tulemusena hinnati kaitseala taimekoosluste seisund ja looduskaitse väärtus heaks ning metsakoosluste looduslike väärtuste säilimise tagamiseks piisab praeguse kaitsereežiimi hoidmisest.

Kaitsealustest liikidest on Päite maastikukaitsealalt leitud kaks III kaitsekategooria taimeliiki. **Künnapuud** (*Ulmus laevis*) ja **mets-kuukressi** (*Lunaria rediviva*) leidub ohtralt Voka sihtkaitsevööndi Pühajõe panga osas. Pühajõe panga all on registreeritud Eesti Punase Raamatu kategooriasse *ohulähedane* (*Near threatened*, NT) kuuluva sõnajalgtaime **habras põisjalg** (*Cystopteris fragilis*) leidumine üksikute isenditena (Paal, Rajandu 2009).

3.3.2. Samblad ja samblikud

2008 - 2009 aastal viidi Riikliku Looduskaitsekeskuse tellimisel läbi sammalde ja samblike inventuur (Leis, 2009; Suija, 2009). Toimunud inventuuride käigus leiti 68 liiki samblaid, neist haruldasena – meri-lõhistanuka alamliik (*Schistidium maritimum subsp. piliferum*), mis kuulub Eesti Punase Raamatu kategooriasse *ohualdis* (*Vulnerable*, VU), Päite panga läänepooses osas ja üks kaitstavate taimeliikide III kategooriasse kuuluv liik (sulgjas õhik, *Neckera pennata*).

Samblike leiti 74 liiki, nende hulgas kaitsealuseid liike ei olnud. Leiti üks tähnsamblike perekonda kuuluva liik *Arthonia didyma*, mis 2008. a koostatud Eesti Punase Raamatu (EPR) järgi kuulub kategooriasse *ohulähedane* (*Near threatened*, NT). Mõlemad inventuurid tuvastasid, et praeguse kaitsekorra säilitamisest piisab kaitsealal kasvavate sammalde ja samblike säilimiseks ja lisameetmeid pole vaja rakendada.

Kaitse-eesmärk on kaitsealuste liikide ja nende elupaikade säilitamine. Liikide säilimine sõltub nende kasvupaigaks olevate pangametsade soodsast seisundist.

Ohuteguriks on kasvupaikade kahjustamine/tallamine puhkemajandusliku arendustegevuse teel ja külastuskoormuse suurenemisel. Praegu on see tegur pigem väikese tähtsusega, sest siinsed pangametsad pole sageli külastatavad. See tegur võib realiseeruda pärast matkaraja E9 rajamist. Seetõttu tuleb matkarada rajada kindlasti koostöös kaitseala valitsejaga ja vältida tuleb kaitsealuste taimede kasvukohtade läbimist.

3.4. Teaduslikud väärtused (inventuurid ja seire)

2008-2009 aastal on Päite maastikukaitsealal läbi viidud taimestiku ja taimkatte inventuur Jaanus Paali ja Elle Rajandu poolt ning sammalde ning samblike inventuurid vastavalt Mare Leisi ja Ave Suija poolt. Niite inventeeris 2006. aastal Pärändkoosluste Kaitse Ühing.

Inventuuride aruanded asuvad Keskkonnaameti Viru regioonis:

Paal, J., Rajandu E. (2009). *Muraka looduskaitseala, Aseri maastikukaitseala, Päite maastikukaitseala ja Kurtna maastikukaitseala taimestiku ja taimkatte inventuur*. TVL nr IV 5.6-7/6 aruanne, Tartu.

Leis, M. (2009). *Aseri MKA, Päite MKA ja Kurtna MKA sammalde inventuur*. TVL nr IV 5.6-7/8 aruanne. EMÜ Põllumajanduse ja keskkonna instituut, Tartu.

Metsaruum OÜ (2009). *Päite MKA metsamajanduskava*, koostaja A. Täpsi.

Pärändkoosluste Kaitse Ühing (2007). *Ida-Virumaa pool-looduslike koosluste inventuur*. TVL nr 2006/5-7 aruanne, Tartu.

Suija, A. (2009). *Kurtna, Aseri ja Päite maastikukaitseala samblike inventuur*. Aruanne. TÜ BÖI, Tartu.

Riikliku keskkonnaseire seirejaamu kaitsealal ei asu.

Oluliseks teaduslikuks uurimisobjektiks (TTÜ geoloogia osakond, Eesti Geoloogiakeskus) on Voka klindilaht. Moodsaimate uuringumeetodite (infrapunakiirgusega optiliselt stimuleeritud luminescentsanalüüs, IP-OSL) tulemused on näidanud, et Voka klindilahes on säilinud suur osa enne viimase jäätumise maksimumi kuhjunud setetest. Sedavõrd pika aja vältel tekkinud settekihid on äärmiselt haruldased nii Baltikumis kui ka Eestis. Voka klindilahe uurimine võimaldab heita valgust mitmele Baltikumi pinnakatte geoloogia lahendamata küsimusele (Molodkov, Bolihhovskaja, Ploom 2007).

3.5. Puhkemajanduslikud ja loodushariduslikud väärtused

Pühajõe panga osas kaitsealalt otse klindi alla ei pääse. Oru aleviku poolt kulgeb mööda klindi serva u 1 km ulatuses rohtunud pinnaste, mis on autodele suletud. Klindipealne Oru poolses osas on külastatav koht, probleemiks on olmeprahi ja ehitusjätmete loopimine klindilt alla. Pühajõe panga servalt on põõsaste raiumise teel avatud vaadet merele.

Voka klindilahe piirkonnas Voka ja Konju asulate kohal on randa viivate pinnasteede ja jalgradade võrk tihe, piirkond on intensiivselt külastatav. Sissesõidukeelu märgid on paigaldatud sisenevatele pinnasteedele kaitsealast väljaspool. Mõlemal pool Voka jõge nõlvast alla randa viivatel jalgradadel on vihmaste ilmade ja suure külastatavuse koosmõjul pinnas kohati minema uhitud (külastatavuse suurenemisel tuleb järgmisel eelarveperioodil kaaluda treppide ehitamist). Ka mereäärsed liivased murrutusastangud on ronimise tõttu kohati kahjustatud. Siin on prahistamine suureks probleemiks. Voka pargi taga asub infotahvel. Tähistamata lõkkeplats asub kaitseala territooriumist väljaspool. Voka asulast ida pool salkorgudes kulgevatel jalgradadel sõidetakse ATVdega.

Päite panga osas kulgeb kruusatee paralleelselt klindiservaga. Tee ja klindi serva vahel laiuvad kuni 200 m laiuselt põllud, mistõttu külastajaid liigub panga serval vähem. Panga keskosas viib klindini kaks pinnasteed. Pähkellepiku maaüksusel asub telkimisplats,

piknikukoht, varjualune ja DC, kuid need rajatised pole avalikuks kasutamiseks, kasutamine toimub kokkuleppel omanikuga ja on tasuline. Tee piknikukohale on suletud omavalmistatud tõkkepuuga, samuti on paigaldatud eramaale viitav silt, millel on maaomaniku kontakttelefon. Piknikukoha lähedal viib klindist alla lagunenu redel (see on jäänuk NL armee aegadest), mis on turvalisuse kaalutlustel raudvõre ja tabalukuga suletud. Klindi serval Vaate maaüksusel asub endine piirivalvetorn, mille omanikul on matkaraja E9 valmimisel plaan rekonstrueerida sellest turismiobjekt.

Päite MKA jääb rajatava üle-euroopalise pankrannikuraja E9 marsruudile (lisa 2, kaart 6), mille kaitseala läbivaid lõike tuleb planeerida koostöös kaitseala valitsejaga. E9 matkaraja rajajateks on kohalikud omavalitsused ja MTÜd eesotsas Alutaguse matkaklubiga ning see on olulise objektina märgitud ka Ida-Viru regiooni kaitstavate loodusobjektide külastustegevuse korraldamise kavas 2008-2013.

2008. aastal anti Riikliku Looduskaitsekeskuse poolt välja voldikkaart Päite MKA kohta eesti ja vene keeles.

3.6. Kaitseala kaitseväärtuste koondtabel

Päite maastikukaitseala väärtused koos neid mõjutavate tegurite ja vajalike tegevustega on esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Päite MKA kaitstavad väärtused, neid mõjutavad tegurid ja kaitseks vajalikud meetmed

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Ootatavad tulemused
<i>Elupaigatüübid ja maastikega seotud väärtused</i>				
Klint (8210) <i>Voka skv</i>	Säilitamine looduslikuna	- esteetilise väärtuse langus risustamise läbi, küllastajate käimine panga serval - sobimatute turismirajatiste püstitamine - klindiseinal ronimine - klindiserval, klindialusel mootorsõidukitega liiklemine - liigne turismikoormus	- kaitseala tähistamine, infotahvlite paigaldamine - järelevalve korraldamine - klindilt ja klindi alt olmeprahi koristamine - turismi suunamine: vaatekohtade, laagripaikade, matkaraja rajamine, nii et inimesed saaksid kaitseala väärtustega tutvuda, kuid ei kahjustaks neid - külastuskoormuse jälgimine - E9 matkaraja infrastruktuuride rajamine kooskõlastatult ala valitsejaga	Paljandid on rikkumata ja säilinud on nende looduslik seisund ja esteetiline ilme
Pangametsad (9180*) <i>Voka skv</i>	Koosluste ja loodusdirektiivi elupaigatüübi 9180* soodsa seisundi säilimine	- prahistamine - inimeste liikumine laugematel rusunõlvadel - erosioon - taimkatte tallamine - matkaraja E9 rajamine kaitseväärtusi arvestamata	- järelevalve - prahi koristamine - külastuskoormuse jälgimine - matkaradadega seotud infrastruktuuride rajamine kooskõlastatult ala valitsejaga ja elupaigatüüpe kahjustamata	Pangametsad on säilitanud loodusliku ilme, märgid inimtegevusest on minimaalsed
Pangapealsed metsad <i>Konju skv</i>	Kasvukohatüübile iseloomuliku liigilise koosseisu säilitamine	- risustamine, lõkke tegemine, tallamine jm - kontrollimata turism ja mootorsõidukitega liiklemine	- kaitseala tähistamine, järelevalve - külastusmõjude jälgimine - prahi koristamine, lõkkekohtade likvideerimine - mootorsõidukitega liiklemise piiramine	Metsad on säilitanud iseloomuliku liigilise koosseisu ja loodusliku ilme, väljaspool radu inimtegevusest põhjustatud kahjustusi pole
Klindilahe maastikuelemendid (murrutusastang, uhtorud) <i>Konju skv</i>	Maastikulementide loodusliku ilme säilimine	- nõlvadel tallamine - mootorsõidukitega sõitmine	- mootorsõidukitega liiklemise piiramine - kaitseala tähistamine - järelevalve	Astangud ja uhtorud on looduslikus seisundis, ATVdega sõitmine on vähenenud
Pool-looduslikud kooslused ja kultuurrohumaad <i>Päite pv</i>	Avatud maastikuilme säilitamine	- hooldamise puudumine - kasutamine põllumaana - huvitatud hooldajate puudumine - valed hooldusvõtted	- teavitustöö - PRIA kaudu toetuste taotlemine - regulaarne niitmine või karjatamine - järelevalve	Pangapealseid rohumaid hoitakse iseloomuliku maastikuilme säilitamiseks avatuna
<i>Elustik</i>				
Kaitsealused taimeliigid pangametsades <i>Voka skv</i>	Liikide ja nende elupaikade säilitamine	- elupaikade hävimine - korjamine (mets-kuukress)	- kasvukohtade kaitse - kaitseala tähistamine, infotahvlid - turismi suunamine - järelevalve	Kaitsealuste liikide ja nende elupaikade soodsa seisundi säilimine

4. Tegevuskava

4.1. Inventuurid, seired, uuringud

4.1.1. Kaitsekorra tulemuslikkuse hindamine

Kaitsekorra tulemuslikkuse vahehindamine on oluline kaitsekorraldusperioodi II etapi (2015-2019) tegevuste planeerimiseks. Vahehindamist teostatakse tulemuslikkuse hindamise kriteeriumite järgi (vt peatükk 5). Tulemuslikkuse hindamisel analüüsitakse, kas tegevused on kaasa aidanud kaitse-eesmärkide saavutamisele või mitte. Vajadusel korrigeeritakse kaitsekorralduslikke meetmeid.

4.1.2. Külastuskoormuse ja -mõju järgimine

Külastamisega kaasnevad negatiivsed mõjud on olulisemad Voka klindilahe ja Künnapõhja ranna piirkonnas Konju skv-s (ATVdega sõitmine uhtorgudes, prahistamine, lõkke tegemine jm). ATVdega sõitmise sagenemisel paigaldada teedele tõkkepuud. Panga serval külastajate hulga suurenemisel paigaldada hoiatavad märgid või piirded (see probleem kerkib päevakorra tõeäoliselt turistide hulga suurenemisel peale E9 valmimist).

4.2. Hooldus- ja taastamistegevused

4.2.1. Maastike ja pool-looduslike koosluste hooldustegevused

- kaitsealal Päite piiranguvööndis asub 40 ha rohumaid, nendest **25,33 ha** on registreeritud PRIA põllumassiivide registris, millele on võimalik taotleda Natura 2000 alal asuva põllumajandusmaa kohta antavat toetust 502 kr/ha

Planeeritavad tegevused:

- kultuurrohumaa hooldamine pangapealse avatud maastikuilme säilitamise eesmärgil

4.2.2. Vaadete avamine

- Pühajõe panga serval on vaade avatud panga läänepoolses osas.

Planeeritav tegevus:

- vaate avatuna hoidmine.

4.3. Loodusõppe- ja puhkemajanduslikud tegevused

4.3.1. Puhkemajanduse korraldamine

- Päite MKA hakkab läbima üle-euroopalise matkaradade võrgustikku kuuluv E9 – Euroopa rannikurada. Raja eestvedaja on MTÜ Alutaguse Matkaklubi.
 - Pühajõe pangal kulgeb rada mööda klindipealset pinnasteed 1 km ulatuses;
 - rada siseneb kaitseala territooriumile Voka asula tagant ja kulgeb mööda rannikut Päite panga all u 5,5 km ulatuses;
- matkaradu ja avalikke lõkke- ja telkimisplatse alal ei asu; Pähkellepiku mü-l asub telkimiskoht varjualuse, lõkkplatsi, lõkkepuude ja DCga, mille kasutamine on tasuline ja toimub kokkuleppel omanikuga.

Planeeritavad tegevused:

- 4.3.1.1. jooksvalt prahi koristamine, omavoliliselt rajatud laagripaikade likvideerimine jms,
- 4.3.1.2. prahistamist keelustavate siltide paigaldamine ja ATVdega sõitmist keelavate märkide paigaldamine,
- 4.3.1.3. E9 matkaraja rajamine (raja infrastruktuur sisaldab infostende, suunaviitu, turvaposte, pinke jm),
- 4.3.1.4. telkimiskoha hooldamine.

4.3.2. Infotahvlid

- alal asub 1 infotahvel (Voka pargi taga)

Planeeritavad tegevused:

- Paigaldada 2 infotahvliit - Pühajõe pangale ja Päite pangale. Infotahvlite materjalid valmistab ette ja paigalduskohad määrab Keskkonnaamet, infotahvlite paigaldamine ja hilisem hooldus on RMK ülesanne.
- E9 infotahvlite planeerimisel kaitseala puudutava info lisamine matkarajal asuvatele infostendidele koostöös kaitseala valitsejaga.

4.4. Kaitseala tähistamine

Kaitseala välispiiri ja vööndite tähistamisel võetakse aluseks keskkonnaministri 3. juuni 2004. a määrus nr 65 (RTL 2004, 78, 1255; 2009, 11, 131) „Kaitstava loodusobjekti tähistamise kord ja tähised”.

Kaitseala välispiir tähistati 2008. a Riikliku Looduskaitsekeskuse poolt, kuid tähised tuleb paigaldada ka sageli kasutatavatele alale sisenevatele pinnasteedele Konju skv-s..

Planeeritavad tegevused

4.4.1. Vastavalt vajadusele asendada lagunenu või lõhutud piiritähiseid.

4.4.2. Piiritähiste paigaldamine ka Voka klindilahe piirkonnas asuvatele pinnasteedele.

4.5. Valitsemine ja järelevalve

4.5.1. Kaitseala valitsemine

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet. Kaitseala valitseja ülesandeks on kaitsealal toimuva tegevuse koordineerimine, et tagada kaitse-eeskirja ja kaitsekorralduskava täitmisega kaitstavate väärtuste säilimine, vajadusel kooskõlastuste väljastamine ning seal esitatud nõuete täitmise jälgimine.

4.5.2. Järelevalve

Järelevalve peab tagama, et kaitsealal oleks võimalikult vähe väärkasutusi ja inimeste poolt põhjustatud kahjustusi. See on vajalik kõikide kaitseala väärtuste kaitseks. Kindlasti tuleb vältida omavolilisi raieid, lubamatut maavarade kaevandamist, risustamist ja mootorsõidukitega liiklemist väljaspool teid. Järelevalve heaks toimimiseks tuleb arendada koostööd ja informatsiooni vahetust kaitseala valitseja, järelevalvet teostavate institutsioonide, RMK ja kohaliku elanikkonna vahel.

4.5.3. Maaküsimused

Kõik jätkuvalt riigi omandis olevad maad (Voka ja Konju skv-s, piiranguvööndis) tuleb jätta riigile. Eramaade riigile ostmine ei ole prioriteetne, kuna omanikel on piirangute kompensatsiooniks maamaksu soodustus, samuti on võimalik põllu- ning rohumaadel taotleda PRIA kaudu toetusi.

4.5.4. Kaitseala väärtuste teadvustamine, teabe jagamine

- Ümberkaudsed elanikud ja maaomanikud peavad olema teadlikud kaitseala olemasolust ning peamistest kaitseala väärtustest ning nendest tulenevatest muutustest looduslike ressursside tarbimisel. Asjakohast infot tuleb jagada maakonna või valla lehtedes ja voldikute kaudu.
- Looduskaitseürituste raames tuleb infot jagada elanikkonnale ja neile, kes külastavad kaitseala puhke-eesmärkidel. Loodushariduslikke üritusi tuleb korraldada vähemalt üks kord aastas.

4.5.5. Kaitse-eeskirja täiendamine

Kaitse-eeskirja ala üldiseid kaitse-eesmärke käsitlevat punkti tuleks täiendada, lisades eesmärgiks ka Voka klindilahe ning sellega seotud geomorfoloogilised objektid mereäärse

murrutusastangu ja uhtorud. Nimetatud maastikuelemendid on olulised maastikuilmestajad ja neil on ka oluline teaduslik väärtus.

4.5.6. Kava uuendamine

Kaitsekorraldusperioodi II etapiks (2015-2019) kaasajastatakse tegevuskava ja eelarve, võttes arvesse kaitsekorra tulemuslikkuse vahehindamisel saadud tulemusi (p 4.1.1.). Vajadusel korrigeeritakse kaitsekorralduslikke meetmeid.

Järgmist kava tuleb ette valmistada pidevalt käesoleva kaitsekorralduskava täitmise ajal.

Kaitsekorralduskava järgmiseks korraldusperioodiks (2020-2030) koostatakse 2019. aastal.

Järgmise kaitsekorralduskava koostamise aluseks on käesoleva kava täitmise analüüs: kava alusel tehtud tööde dokumentatsioon, kava täitmise käigus tehtavate teadusuuringute ja seire tulemused ning nende põhjal teostatud tulemuslikkuse kontrolli hinnangud.

Koostatakse kava projekt, vajadusel täiendatakse andmeid lühiajaliste inventuuride abil, ning korraldatakse projekti avalik arutelu. Kaitsekorralduskava lõplik variant valmib 2019. aasta lõpuks.

Tabel 3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused, eelarve ja ajakava

Planeeritav tegevus	Maht/asukoht	Prior	2010	2011	2012	2013	2014	2015-2019	Hinnanguline maksumus (aastas)	Teostaja
1. Inventuurid, seired, uuringud										
1.1. Kaitsekorra tulemuslikkuse hindamine	kõik vööndid	I					X	X	Jooksev vajadus ¹	KA
1.2. Külastuskoormuse ja -mõju jälgimine	kõik vööndid	I	X	X	X	X	X	X	Jooksev vajadus	KA
2. Hooldus-, taastamis- ja ohjamistegevused										
2.1. Rohumaade hooldamine	25,33 ha, eramaad, pv	II	X	X	X	X	X	X	502 kr/ha	maaomanikud
2.2. Vaadete avatuna hoidmine (võsaraie)	Pühajõe klindi peal	III			X			X	10 000	RMK
3. Loodusõppe- ja puhkemajanduslikud tegevused										
3.1. Prahi koristamine, ebaseaduslike lõkkekohtade likvideerimine jm	Kõik vööndid	I	X	X	X	X	X	X	Jooksev vajadus	RMK, Toila vald
3.2. Prahistamist ja ATVdega sõitmist keelustavate siltide paigaldamine	Konju skv	II	X	X	X	X	X	X	Jooksev vajadus	RMK
3.3. E9 matakaraaja rajamine	kõik vööndid	III					X			Alutaguse matka-klubi, Toila vald
3.4. Infotahvlite paigaldamine	2 tk (Päite pank, Pühajõe pank)	I		X					10 000	RMK
3.5. Infotahvlite hooldamine ja asendamine		I	X	X	X	X	X	X	Jooksev vajadus	RMK
3.6. Telkimisplatsi hooldamine	1 koht	II	X	X	X	X	X	X	Jooksev vajadus	Maaomanik
4. Tähistamine										
4.7. Tähiste paigaldamine ja asendamine	kõik vööndid	I	X	X	X	X	X	X	Jooksev vajadus	RMK
5. Valitsemine ja järelevalve										
5.1. Regulaarsed järelevalvereidid (min 2 korda kuus mai-august)	kõik vööndid	I	X	X	X	X	X	X	Jooksev vajadus	KKA, KKI, RMK
5.2. Teavitamine (avalikkusele suunatud sõnumite-uudiste publitseerimine erinevates infokanalites, nt koduleht)		II	X	X	X	X	X	X	Jooksev vajadus	KA
5.3. Kaitse-eeskirja täiendamine		I					X		Jooksev vajadus	KA
5.4. Kaitsekorraldusperiood II etapi (2015-2019) tegevuskava ja eelarve täpsustamine		I					X		Jooksev vajadus	KA

¹ Jooksva vajadusena peetakse silmas kulusid, mis ennekõike vajavad vastutava institutsiooni töötajate aega. Reaalne materjalikulu on tühine. Nt tähistus, objektide jooksev ülevaatus jms.

Tegevuste eelisjärjestamisel on võetud aluseks:

- kaitse-eeskirjas sätestatud põhiväärtused ja kaitse-eesmärk,
- ohutegurite aktuaalsus ja mõjus,us,
- info olemasolu ja adekvaatsus,
- tegevuste planeerimiseks vajaliku meetodika ja teostajate olemasolu, majanduslike ressursside ja tehnoloogia olemasolu,
- eesmärgi saavutatavus ning selleks tehtavate tegevuste kulutuste ja tulemuste eeldatav suhe.
- alal esineva kaitseväärtuse looduskaitse hinnang (näit kõrge, keskmine, madal), eelistades kõrgema hinnanguga väärtusi.
- eelistada tuleb tegevusi, mis on suunatud mitme kaitse-eesmärgi täitmisele ja mitme väärtuse säilimisele.

Tegevused on tähtsusklassidesse rühmitatud alljärgnevalt (tähtsusklassidest I on olulisim):

I prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus, kaitsekorralduslikkuse hindamiseks vajalik tegevus

II prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisel

III prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele

5. Tulemuslikkuse hindamine

Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse analüüsiks on vajalik kõik kaitsealal läbiviidavad tööd ja muud tegevused dokumenteerida. Tähtsaimad on eelarves kajastuvad tegevused, kuid ka soovituslikud ja mittefinantseeritavad tegevused on olulised.

Koostatakse kaitsekorralduse tulemuslikkuse analüüs

Tulemuslikkuse kontrolli raames läbiviidava kaitsekorralduskava toimimise analüüsi käigus selgub, kas kasutatud ressursid ja saavutatud tulemused on vastavuses ja kui suures ulatuses on saavutatud kavas soovitud eesmärgid.

Kaitsekorraldus Päite MKAl loetakse tulemuslikuks siis, kui:

- klint on säilinud ja kahjustamata kogu kaitseala ulatuses; kui on paigaldatud turismirajatisi, siis need ei kahjusta oluliselt klindi esteetilist ilmet;
- pangametsad (9180*) on säilinud looduslikus seisundis kogu kaitseala klindi ulatuses 37 ha suurusel alal, märgid inimtegevusest väljaspool radu on minimaalsed, matkarada E9 rajatakse kooslusi kahjustamata;
- mets-kuukressi leidub kogu Pühajõe panga aluses metsas ohtralt;
- Konju sihtkaitsevööndis ei ole ebaseaduslikke lõkkekohti ja vähenenud on prahistamine, ei ole teostatud metsamajandustöid;
- pangapealset avatud maastikku hooldatakse vähemalt 25 ha ulatuses, avatud maastikuilme on säilinud;
- vähenenud on oluliselt klindialuse risustamine;
- Voka klindilahe piirkonnas uhtorgudes ja pinnasteedel ei ole mootorsõidukitega liiklemisest tekitatud pinnasekahjustusi.

Kasutatud kirjandus ja materjalid

- Arold, I. 2005. Eesti maastikud. Tartu.
- Eesti Geoloogia Selts 2008. Põhja-Eesti klint UNESCO maailmapärandi ja geopargina: edasiste võimaluste analüüs. Aruanne. Tallinn-Tartu.
- Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2010.
<http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=92520/Eesti+Keskkonnastrateegia+2010.pdf>
- Eesti Looduse Infosüsteem EELIS.
- Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri. Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldus nr 615-k. – RTL, 19.08.2004, 111, 1758.
- EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest. – EÜT L 206, 22.07.1992, 7-50.
- Ida-Virumaa arengustrateegia 2005-2013. <http://portaal.ell.ee/5415>
- Kaitse- ja hoiuala kaitsekorralduskava koostamise juhend (veebruari 2010).
- Kink, H. 2003. Ida Virumaa. Vaivara, Sillamäe, Toila. Loodusmälestised 9. TTÜ Geoloogia Instituut. Tallinn.
- Kink, H. 2006. Kas meie pankrannik mahub maailmapärandisse? – Eesti Loodus 10.
- Laasimer, L. 1958. Eesti NSV geobotaaniline rajoneerimine. Eesti NSV Teaduste Akadeemia. Tallinn.
- Leis, M. 2009. Aseri MKA, Päite MKA ja Kurtna MKA sammalde inventuur. TVL nr IV 5.6-7/8 aruanne. EMÜ Põllumajanduse ja keskkonna instituut, Tartu.
- Looduskaitseeadus. RTI, 30.04.2004, 38, 258.
- Molodkov, A., Bolihhovskaja, N., Ploom, K. 2007. Geoloogilisi üllatusi Voka klindilahest. Eesti Loodus 9.
- Müür, R. 2005. Päite maastikukaitseala. Eesti Loodus 7.
- Metsaruum OÜ 2009. Päite MKA metsamajanduskava, koostaja A. Täpsi.
- Paal, J. 1997. Eesti taimede kasvukohatüüpide klassifikatsioon. Tallinn.
- Paal, J. 2000. Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat. Tartu.
- Paal, J., Rajandu E. (2009). Muraka looduskaitseala, Aseri maastikukaitseala, Päite maastikukaitseala ja Kurtna maastikukaitseala taimestiku ja taimkatte inventuur. TVL nr IV 5.6-7/6 aruanne, Tartu.
- Pihu, S. 2006. Päite MKA kaitsekorralduskava 2007-2016.
- PRIA Põllumassiivide Register. http://www.pria.ee/et/Registrid/Pollumassiivide_register
- Päite maastikukaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri. Vabariigi Valitsuse 21. juuli 2005. a määrus nr 195. – RTI, 28.07.2005, 42, 354.
- Pärandkoosluste Kaitse Ühing (2007). Ida-Virumaa poollooduslike koosluste inventuur. TVL nr 2006/5-7 aruanne, Tartu.
- Suija, A. 2009. Kurtna, Aseri ja Päite maastikukaitseala samblike inventuur. Aruanne. TÜ BÖI, Tartu.
- Toila vald. Arengukava 2002-2008. Toila, 2002. <http://portaal.ell.ee/arengukavad>
- Viilma, K., jt 2008. Ida-Viru regiooni kaitstavate loodusobjektide külastustegevuse korraldamise kava 2008-2013, Iisaku.

Lisa 1. Päite maastikukaitseala kaitse-eeskiri

Päite maastikukaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri¹

Vastu võetud Vabariigi Valitsuse 21. juuli 2005. a määrusega nr 195 ([RT I 2005, 42, 354](#)), jõustunud 31.07.2005

Määrus kehtestatakse «[Looduskaitseaduse](#)» § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Päite maastikukaitseala kaitse-eesmärk

(1) Päite maastikukaitseala (edaspidi *kaitseala*) võetakse kaitse alla EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisa nimetatud elupaigatüüpide – rusukallete ja jäärakutega metsade (9180)² ja lubjakivipaljandite (8210) kaitseks.

(2) Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada «Looduskaitseaduses» sätestatud piiranguid käesolevas määruses sätestatud erisustega.

(4) Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k «Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri» lisa 1 punkti 2 alapunktist 320 hõlmab kaitseala Päite loodusala, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Ida-Viru maakonnas Toila vallas Pühajõe, Voka, Konju, Vaivina ja Päite külas.

(2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisa³.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

2. peatükk KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 4. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal.

(2) Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud, arvestades «Asjaõiguseaduses» ja «Looduskaitseaduses» sätestatut.

(3) Kaitsealal on lubatud jahipidamine.

(4) Telkimine ja lõkke tegemine kaitsealal on lubatud ainult kohtades, mille kaitseala valitseja on selleks ette valmistanud ja tähistanud. Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku loal.

(5) Kaitsealal on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Õuemaal on lubatud rahvaürituse korraldamine omaniku loal.

(6) Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga sõitmine. Maastikusõidukiga sõitmine väljaspool teid on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine kaitseala valitseja nõusolekuta on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, käesoleva kaitse-

eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitsemisega seotud töödel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses.

§ 5. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) väljastada metsamajandamiskava;
- 4) kinnitada metsateatist;
- 5) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 6) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- 7) anda projekteerimistingimusi;
- 8) anda ehitusluba.

§ 6. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja vaatab talle kooskõlastamiseks esitatud metsateatise läbi ja annab kümne tööpäeva jooksul taotluse saamisest arvates metsakoosluse liikide ning vanuse mitmekesisuse säilitamise eesmärgist tulenevalt oma kirjaliku nõusoleku või seab vajaduse korral omapoolsed tingimused.

(2) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

(3) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmise korral tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt «Haldusmenetluse seadusele» õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(4) Kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit, on Keskkonnaministeeriumil või Keskkonnaametil keskkonnamõju hindamise järelevalvajana õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid.

3. peatükk SIHTKAITSEVÖÖND

§ 7. Sihtkaitsevööndite määratlus

(1) Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on kaks sihtkaitsevööndit:

- 1) Voka sihtkaitsevöönd;
- 2) Konju sihtkaitsevöönd.

§ 8. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndites on keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) uute ehitiste püstitamine, välja arvatud Konju sihtkaitsevööndis kaitseala valitseja nõusolekul tee rajamine, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitsealal paikneva kinnistu või kaitseala tarbeks.

§ 9. Lubatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndites lubatud:

- 1) poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;
- 2) Konju sihtkaitsevööndis koosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures

metsakoosluse kujundamisel on kaitseala valitsejal õigus esitada nõudeid raieaja ja -tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas.

§ 10. Sihtkaitsevööndite kaitse-eesmärk

(1) Voka sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on panga ja pangametsade koosluste arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina.

(2) Konju sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on sälkorgudest liigestatud rannikuala elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

(3) Konju sihtkaitsevööndi metsakoosluste kaitse-eesmärk on kasvukohatüübile iseloomuliku liigikoosseisu säilitamine.

4. peatükk PIIRANGUVÖÖND

§ 11. Piiranguvööndi määratlus

Päite piiranguvöönd on kaitseala maa-ala, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

§ 12. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus.

(2) Piiranguvööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud uute ehitiste, kaasa arvatud ajutiste ehitiste püstitamine, arvestades käesoleva määruse § 5 punktides 5–8 sätestatud.

§ 13. Keelatud tegevus

Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 2) maavara kaevandamine;
- 3) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine;
- 4) uue maaparandussüsteemi rajamine;
- 5) biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine looduslikul rohumaal, metsamaal ning haritavaal maal veekogule lähemal kui 25 meetrit;
- 6) puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnasel;
- 7) uuendusraie.

§ 14. Vajalik tegevus

Piiranguvööndis on poollooduslike koosluste esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu säilimise tagamiseks vajalik rohu niitmine, loomade karjatamine ning puu- ja põõsarinde harvendamine.

§ 15. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on pankranniku ning pangapealse maastikuilme säilitamine.

¹ EÜ nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 305, 8.11.1997, lk 42–65; L 236, 23.09.2003, lk 667–702; L 284, 31.10.2003, lk 1–53).

² Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale.

Lisa 2. Kaardid

- Kaart 1. Päite MKA asukoht 1:300 000
- Kaart 2. Päite MKA asukoht 1:50 000
- Kaart 3. Päite MKA vööndid 1:20 000
- Kaart 4. Päite MKA maaomandid 1:20 000
- Kaart 5. Päite MKA elupaigatüübid 1:20 000
- Kaart 6. Päite MKA tegevused 1:20 000